

Vastine yksityishenkilön Kemin kaupungille lähettämään sähköpostiin otsikolla "Muistutus Kemin kaupungin lakisääteisestä valvontavelvollisuudesta (YSL) koskien Metsä Fibren meluhaittoja"

**Lupajaosto 22.01.2026
631/11.05.02/2025**

Valmistelu

Ympäristöpäällikkö Risto Pöykiö

Kemin kaupunki on 13.11.2025 saanut eräältä kaupungissa asuvalta yksityishenkilöltä sähköpostin otsikolla "Muistutus Kemin kaupungin lakisääteisestä valvontavelvollisuudesta (YSL) koskien Metsä Fibren meluhaittoja".

Muistutus on sisällöltään seuraava:

"Muistutus Kemin Kaupungin lakisääteisestä valvontavelvollisuudesta (YSL) koskien Metsä Fibren meluhaittoja
Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen / Ympäristölautakunta
Kemissä 13.11.2025"

Olen jättänyt aiemmin valituksia/muistutuksia Kemin Metsä Fibren tehtaalta lähtevästä melusta. Olen huomannut, että valitukset on toistuvasti ohjattu eteenpäin ELY-keskukselle, mutta merkillepantavaa edistystä ei ole Ely-keskuksen toimesta tapahtunut.

Melutaso ja mittaustiedot: Olen itse suorittanut dB(A)-mittauksia, joiden tulokset ovat osoittaneet melutason ajoittain selvästi ylittävän sallitut ohjearvot. Vaikka nämä mittaukset eivät ole virallisia, ne antavat vahvan kvantitatiivisen viitteen siitä, että meluarvot ylittyvät myös todennetusti, eivätkä ole vain kokemuspohjaisia.

Melun luonne ja haitta: Koettu haitta on riippumatta virallisista keskiarvoista erittäin merkittävä ja kohtuuton. Melu "kohina, ulina, jyminä" on lähes jatkuva ja luonteeltaan häiritsevää, erityisesti matalataajuiset äänet, jotka tunkeutuvat sisälle joihinkin asuntoihin. Tämä melu häiritsee normaalia elämää, aiheuttaa stressiä ja vaikeuttaa nukkumista.

Muistutan Kemin kaupunkia sen lakisääteisestä, aktiivisesta valvontavelvollisuudesta, jota ei voida siirtää täysin toisen viranomaisen (Ely-keskukseen) hoidettavaksi.

1. Kunnan velvollisuus Ympäristönsuojelulain mukaan
- A. Yleinen valvontavelvollisuus (YSL 173 §)

Kunnallinen ympäristönsuojeluviranomainen vastaa alueellaan lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta.

- B. Perustana kohtuuton rasitus (YSL 4 §)

YSL 4 § mukaan toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön kohtuutonta rasitusta. Jatkuva, matalataajuisen melu, joka tunkeutuu sisätiloihin ja aiheuttaa terveyshaittaa (stressi, unihäiriöt), on rinnastettava kohtuuttomaan rasitukseen, riippumatta siitä, ovatko ulkomelun keskiarvot teknisesti ohjearvojen (Valtioneuvoston asetus 1102/2013) rajoissa. Kunnan on arvioitava haittaa kokonaisvaltaisesti.

2. Vaatimus konkreettisista toimenpiteistä

Vaadin, että Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ryhtyy Ympäristönsuojelulain mukaisiin konkreettisiin valvontatoimiin, jotka kohdistuvat nimenomaan kuvattuun haittaan:

Valvonta ja Selvitys (YSL 199 §): Kunnan tulee itse ryhtyä tarkastamaan ja arvioimaan tehtaalta lähtevää melutasoa. Tähän kuuluu Metsä Fibreltä pyydettyjen selvitysten kriittinen arviointi sekä omat, puolueettomat, viralliset mittaukset asutusalueilla.

Mittaukset on suoritettava tehtaan normaalin tuotannon aikana sekä huomioiden tyypilliset äänen etenemiseen vaikuttavat sääolosuhteet (esim. etelätuuli, joka kuljettaa ääntä mereltä maalle ja alueen asutukseen). Mittauksissa on kiinnitettävä erityistä huomiota matalataajuisen melun mittaamiseen ja arviointiin.

Toimivaltaiset Määräykset (YSL 174 §): Mikäli haitan todetaan olevan kohtuuton tai vastoin YSL:n yleisiä periaatteita, kunnan tulee käyttää sille annettua toimivaltaa antaa kehotuksia tai määräyksiä Metsä Fibrelle meluhaittojen välittömästä vähentämisestä.

Vaadin Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta kirjallisen vastineen ja selvityksen siitä, mihin konkreettisiin toimiin kunta ryhtyy Ympäristönsuojelulain mukaisten valvontavelvoitteiden täyttämiseksi.

Eikä vain ohjaa vastuuta Ely-keskukseen.

Ystävällisin terveisin Etunimi, Sukunimi, yhteystiedot”.

Lupajaosto, joka toimii Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena, toteaa sähköpostin lähettäjälle vastineena seuraavaa:

Pyydämme Teitä ensin huomioimaan, että Valtion aluehallintouudistuksen myötä mm. Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto ja Lapin ELY-keskus on lakkautettu. Uudistuksen myötä kaikkien aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten ympäristötoimialan lupa- ja valvontatehtävät on vuoden 2026 alusta keskitetty Lupa- ja valvontavirastolle.

Sähköpostissanne tulkitaan ympäristönsuojelulakia (527/2014) väärin ja siinä on sen johdosta tehty virheellisiä viittauksia ympäristönsuojelulakiin ja tehty vääriä tulkintoja Kemin kaupungin (kaupunginhallitus), Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen (lupajaosto) ja entisen Lapin ELY-keskuksen, nykyisen Lupa- ja valvontaviraston toimivallasta, mikä liittyy Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtaan toimintaan ja valvontaan.

Sähköpostissa viitattu ympäristönsuojelulain 4 § liittyy lain yleisiin säännöksiin ja määrittelee miten lakia sovelletaan puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa, eikä ole sisällöltään sähköpostissanne esittämänne kaltainen.

Sähköpostissa viitattu ympäristönsuojelulain 173 § liittyy valvontaan ja hallintopakoon ja määrittelee avustajan käyttämisestä valvontaviranomaisen apuna, eikä ole sisällöltään sähköpostissanne esittämänne kaltainen.

Sähköpostissa viitattu ympäristönsuojelulain 174 § liittyy myös valvontaan ja hallintopakoon ja määrittelee miten hallintolain 39 § tulee huomioida

tarkastusmenettelyssä, eikä ole sisällöltään sähköpostissanne esittämänne kaltainen.

Sähköpostissa viitattu ympäristönsuojelulain 199 § liittyy muutoksen-hakuun ja päätöksen täytäntöönpanoon ja määrittelee luvanvaraisen toiminnan aloittamisen muutoksenhausta huolimatta, eikä ole sisällöltään sähköpostissanne esittämänne kaltainen.

Sähköpostissanne viitattu Valtioneuvoston asetus 1102/2013 ei määrittää mitään ulkoilman melun ohjearvoista. Asetus on nimeltään *"Valtio-neuvoston asetus sotainvalidien puolisoiden, leskien ja sotaleskien kuntoutuksesta vuonna 2014"* ja se määrittelee asetuksen kohderyhmän oikeuden kuntoutukseen.

Sähköpostissanne esitetty vaatimus että kunnan tulisi arvioida Metsä Fibre Oy Biotuotetehtaan melua kokonaisvaltaisesti mm. terveyshaitan (stressi, unettomuus) osalta tai kaupungilla (kaupunginhallitus / lupajaosto) olisi esittämänne "terveyshaitan" osalta toimivaltaa, on ympäristönsuojelulakiin perustumaton.

Terveydensuojelulain (763/1994) 51 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi.

Terveydensuojelulain 51 §:n mukaan, jos toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä mainitun lain 116 §:n nojalla ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa mainitun lain mukainen viranomainen noudattaen, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Terveydensuojelulain 52 § puolestaan toteaa, että milloin 51 §:ssä tarkoitettu terveyshaitta on erityisen merkityksellinen, Lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen haitan poistamiseksi tai sen synnyn estämiseksi.

Kemin kaupunki (kaupunginhallitus tai lupajaosto) ei toimi kunnan terveydensuojeluviranomaisena, vaan Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto (Tornio), mutta Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtaan osalta kuitenkin Lupa- ja valvontavirasto (ks. Terveydensuojelulain 51 – 52 §).

Esittämänne asia, joka koskee näkemystänne Metsä Fibre Oy:n Kemin Biotuotetehtaan melusta, on tullut lähes saman sisältöisenä vireille Kemin kaupungille (kirjaamo) aikaisemmin jo 12.11.2025 ja se siirrettiin kirjaamon toimesta Lapin ELY-keskukselle tuona päivänä. Siirrosta ilmoitettiin Teille sähköpostilla. Asian siirto Lapin ELY-keskukselle perustui hallintolain (434/2003) 21 §:ään, jonka mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksissä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle.

Tässä vastineessa annamme Teille selvityksen mm. Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtaan ympäristöluvista ja mitä näissä luvissa on määrätty melusta, sen seurannasta ja kuka toimii ympäristölainsäädännössä määrättyinä vastuuväljojen kyseisen tehtaan suhteen.

Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtaalla on Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston 18.12.2020 antama päätös biotuotetehtaan ympäristö- ja vesitalousluvasta (nro 164/2020; Dnro PSAVI/7988/2019).

Edellä mainitussa lupapäätöksessä melusta ja tärinästä on määrätty lupamääräyksissä 33-37 seuraavaa:

33. Biotuotetehtaan toiminnasta ja siihen liittyvästä Sahansaarenkadun ja tehtaalle pääradalta erkanevan rautatien liikenteestä aiheutuva melu ei saa yhdessä tehdasalueen muun teollisen toiminnan kanssa ylittää asumiseen käytettävien kiinteistöjen piha-alueilla ja lähimmillä virkistys- ja luonnon-suojelualueilla päivällä (klo 7–22) ekvivalenttimelutasoa (LAeq) 55 dB eikä yöllä (klo 22–7) ekvivalenttimelutasoa (LAeq) 50 dB.

34. Mahdollisimman tehokas meluntorjunta on otettava huomioon toimintojen sijoittamisessa sekä koneiden, laitteiden ja rakenteiden suunnittelussa, valinnassa, käytössä ja kunnossapidossa. Pistemäiset melun päästölähteet on koteloitava tai varustettava äänenvaimentimin melun vaimentamiseksi ja melun leviämisen estämiseksi.

Melupäästöä vähentävät työtavat on otettava toiminnassa huomioon. Tehdasalueella ei saa tehdä yöaikaan (klo 22–7) iskumaista, kapeakaistaista ja matalataajuisista melua tai tärinää aiheuttavia toimintoja, mikäli kyseiset työt on mahdollista tehdä kokonaan päiväaikana.

Tehdasalueelle ja sieltä pois suuntautuvasta raskaasta liikenteestä ja raideliikenteestä ympäristöön aiheutuvaa melua ja tärinää on vähennettävä esimerkiksi ajotapaohjeistuksilla tai nopeusrajoituksilla.

35. Puunkäsittelyalueen ja kuorimon ja muiden tehtaan osien sekä tehdasalueelle tulevan ja sieltä lähtevän liikenteen melun leviämistä on ehkäistävä hakemussuunnitelmassa esitetyn meluvallin sekä melu seinämien ja muiden vastaavien meluntorjuntaratkaisujen avulla siten, että lupamääräyksessä 33 asetetut ympäristömelun raja-arvot alittuvat.

Tehdasalueen meluvalli ja kuorimon kohdalla meluseinä on rakennettava hakemuksessa esitetyn ja tämän päätöksen liitteenä 3 olevan alustavan asemapiirustuksen nro 101012452-10006, ”Tehdasalue yleislayout”, 30.11.2020 (mittakaava 1:2500) osoittamiin paikkoihin ja hakemuksen liitteessä 13B esitettyjen meluvallin alustavien mitoitussuunnitelmien periaatteiden mukaisesti. Meluvallin ja meluseinän on oltava olennaisilta osiltaan ja melunsuojaustasoltaan valmis, kun biotuotetehtaan toiminta käynnistyy. Yksityiskohtaiset suunnitelmat on toimitettava Lapin ELY-keskukselle.

36. Biotuotetehtaan toiminnasta aiheutuva melupäästö ja ympäristömelutasot on selvitettävä toiminnan alettua mittaamalla ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Meluselvitys on tehtävä vuoden kuluessa biotuotetehtaan toiminnan alkamisesta siten, että selvityksessä tulevat huomioiduksi kaikki tehdasalueen toiminnot, mukaan lukien puukuormien yöaikainen purku, sekä suunniteltua tilannetta vastaava raskas liikenne ja raideliikenne. Selvityksen perusteella on päivitettävä melun leviämismallinnus. Selvityksen on sisällettävä myös toiminnasta ja liikenteestä aiheutuvan tärinän mittaukset tehdasalueen ja lupamääräyksen 33 mukaisten liikennereittien ympäristössä.

Suunnitelma selvityksen toteuttamisesta ja tiedot selvityksen laatijan pätevyydestä on toimitettava Lapin ELY-keskukselle kuukautta ennen mittausten tekemistä. Selvityksen tulokset on raportoitava Lapin ELY-keskukselle ja Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa mittausten tekemisestä. Jos mittausten ja selvityksen perusteella ilmenee häiritsevää poikkeuksellista tai hakemuksesta poikkeavaa melua tai tärinää ympäristössä taikka ympäristömelutason selvää nousua biotuotetehtasta edeltävästä tilanteesta, on ryhdyttävä tarvittaviin toimiin meluhaitan vähentämiseksi.

Mittaukset on toistettava ja melun leviämismallinnus päivitettävä aina merkittävien melutasoa nostavien muutosten jälkeen. Melutasot on tarkistettava mittauksilla uusien meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen.

37. Ympäristömelua on seurattava säännöllisesti vähintään joka toinen vuosi ulkopuolisen asiantuntijan toimesta tehtävillä mittauksilla. Ensimmäinen tämän lupamääräyksen mukainen ympäristömelumittaus on tehtävä viimeistään biotuotetehtaan kolmantena toimintavuotena. Ympäristömelun mittauspisteet on sijoitettava siten, että lupamääräyksen 33 mukaisten raja-arvojen noudattaminen on mahdollista selvittää. Mittauksessa on selvitettävä sekä päivä- että yöaikainen ympäristömelutaso tehtaiden tavanomaisen toiminnan aikana.

Suunnitelma mittausten toteuttamisesta ja tiedot mittaajan pätevyydestä on toimitettava tiedoksi Lapin ELY-keskukselle. Lapin ELY-keskus voi muuttaa tai tarkentaa mittaussuunnitelmaa ja mittauspisteiden sijoittumista tarvittaessa. Melumittausten tulokset on raportoitava Lapin ELY-keskukselle ja Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa mittausten toteuttamisesta. Tulokset on julkaistava alueen asukkaiden ja muiden asianosaisten saatavilla olevaan tietoverkkoon.

Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtaalla on Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston 30.6.2023 antama päätös biotuotetehtaan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelmasta (nro 108/2023; Dnro PSAVI/7555/2022).

Tässä lupapäätöksessä melusta on kirjoitettu seuraavaa:

Biotuotetehtaan ympäristöluvan lupamääräykset 36 ja 37 määrittävät melutarkkailusta ja mittauksesta.

Biotuotetehtaan toiminnasta aiheutuva melupäästö ja ympäristömelutasot selvitetään toiminnan alettua. Mittaukset suorittaa ulkopuolinen melumittauksiin pätevä taho. Meluselvitys tehdään vuoden kuluessa biotuotetehtaan toiminnan alkamisesta siten, että selvityksessä tulevat huomioiduksi kaikki tehdasalueen toiminnot, mukaan lukien puukuormien yöaikainen purku, sekä suunniteltua tilannetta vastaava raskas liikenne ja raideliikenne.

Selvityksen perusteella päivitetään melun leviämismallinnus. Selvitykseen sisällytetään myös toiminnasta ja liikenteestä aiheutuvan tärinän mittaukset tehdasalueen ja lupamääräyksen 33 mukaisten liikennereittien ympäristössä.

Suunnitelma selvityksen toteuttamisesta ja tiedot selvityksen laatijan pätevyydestä toimitetaan Lapin ELY-keskukselle kuukautta ennen

mittausten tekemistä. Selvityksen tulokset raportoidaan Lapin ELY-keskukselle ja Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa mittausten tekemisestä.

Mittaukset toistetaan ja melun leviämismallinnus päivitetään merkittävien melutasoa nostavien muutosten jälkeen. Melutasot tarkistetaan mittauksilla uusien meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen.

Ympäristömelua seurataan säännöllisesti vähintään joka toinen vuosi ulkopuolisen asiantuntijan toimesta tehtävillä mittauksilla. Ensimmäinen ympäristömelumittaus tehdään viimeistään biotuotetehtaan kolmantena toimintavuotena. Ympäristömelun mittauspisteet sijoitetaan siten, että lupamääräyksen 33 mukaisten raja-arvojen noudattaminen on mahdollista selvittää. Mittauksissa selvitetään sekä päivä- että yöaikainen ympäristömelutaso tehtaan tavanomaisen toiminnan aikana. Suunnitelma mittausten toteuttamisesta ja tiedot mittajaan pätevyydestä toimitetaan tiedoksi Lapin ELY-keskukselle. Melumittausten tulokset raportoidaan Lapin ELY-keskukselle ja Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa mittausten toteuttamisesta. Tulokset julkaistaan alueen asukkaiden ja muiden asianosaisten saatavilla olevaan tietoverkkoon.

Yleistä ympäristön pilaantumisesta:

Ympäristönsuojelulakia (257/2014) sovelletaan teolliseen tai muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista (2 §).

Ympäristönsuojelulain 5 §:ssä tarkoitetaan

- 1) **päästöllä** ihmisen toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdessä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään;
- 2) **ympäristön pilaantumisella** sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:
 - a) terveyshaittaa;
 - b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;
 - c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista;
 - d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;
 - e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;
 - f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle;tai
- g) muu näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkaus.
- 3) **ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla** laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen tekisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista;
- 4) **terveyshaitalla** ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä.

Yleistä ympäristölainsäädännöstä:

Ympäristönsuojelulain 6 § mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvillääolo-velvollisuus). Tähän pykälään perustuen Pohjois-Suomen Aluehallinto-

virasto on määrännyt edellä mainituissa ympäristölupapäätöksissä Metsä Fibre Oy:n seuraamaan biotuotetehtaan ympäristövaikutuksia (mm. melua).

Ympäristönsuojelulain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Edellä mainittuun pykälään perustuen Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto on antanut Metsä Fibre Oy Biotuotetehtaalte melun osalta lupamääräyksiä joilla rajoitetaan tehtaan eri toiminnoissa muodostuvan melun aiheuttamaa ympäristön pilaantumista ja määrätään melun tarkkailusta.

Ympäristönsuojelulain 14 §:n mukaan, jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta, toiminanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittaja on muutoinkin havaittuaan, että toiminta ei täytä sille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia, viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin vaatimusten noudattamiseksi.

Ympäristönsuojelulain 209 §:n mukaan tämän lain täytäntöönpanon mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. Tähän pykälään perustuen Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto on määrännyt Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtaan melun seurannan ulkopuolisen asiantuntijan toteuttamaksi.

Ulkopuolisen mittaajan toteuttamana melumittauksen voidaan katsoa olevan puolueeton. Melumittaajan pätevyyyden todentaa ympäristölupapäätösten mukaisesti Lapin ELY-keskus (nykyisin Lupa- ja valvontavirasto).

Kemin kaupungilla ei ole lainsäädäntöön perustuvaa velvoitetta osallistua toiminnanharjoittajien ympäristövaikutusten (esim. melu) tarkkailuun ja niistä aiheutuviin kustannuksiin, eikä kaupunki voi melumittauksia edes ympäristönsuojelulain 209 § perusteella tehdä, koska melumittaukset on Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtaan ympäristölupapäätöksissä määrätty tehtävän ulkopuolisen asiantuntijan toimesta.

Kaupunki ei olisi melumittauksia tehdessään ulkopuolinen ja riippumaton kuten tehtaan ympäristölupapäätöksissä edellytetään, eikä Kemin kaupungilla ole melumittauksiin liittyvää osaamista ja välineistöä.

Yleistä ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä:

Ympäristölupiin liittyvästä lupaharkinnasta ja lupamääräyksiin liittyvistä asioista on säädetty ympäristönsuojelulain 6 luvussa. Lupaharkinnan perusteena on ympäristönsuojelulain 48 §, jonka mukaan lupaviranomaisen on tutkittava ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja huomioitava asiassa annetut selvitykset, kuten lausunnot, muistutukset ja mielipiteet, minkä lisäksi säännös sisältää yleisen velvoitteen yleisen ja yksityisen edun turvaamisesta.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Yleistä ympäristövalvonnasta:

Ympäristövalvonnan tarkoituksena on varmistaa ympäristölainsäädännön ja viranomaismääräysten noudattaminen sekä haitallisten ympäristömuutosten ehkäiseminen tai poistaminen. Valvonnalla seurataan toiminnan lainmukaisuutta, toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia sekä ympäristön olosuhteissa tapahtuvia muutoksia.

Ympäristölupien valvonta on kaksiosainen kokonaisuus, joka koostuu ennakkovalvonnasta ja jälkivalvonnasta.

Tässä jaottelussa ympäristöluvan myöntämistä koskeva päätöksenteko sijoittuu ennakkovalvontaan, joka sisältää ohjauskeinot, joilla määritetään millä edellytyksillä toimintaa saadaan harjoittaa (Nylund, 2020).

Ympäristönsuojeluvoimassa ennakkovalvonta on ensisijainen keino ympäristön pilaantumisen ehkäisemisessä. Ennakkovalvonnassa toiminnanharjoittajan toiminnan sallittavuus ja reunaehdot ympäristön pilaantumisen näkökulmasta kontrolloidaan etukäteen, ennen toiminnan aloittamista (Nyholm, 2015).

Jälkivalvonnassa toiminnanharjoittajan toiminnan sallittavuus kontrolloidaan toiminnan aloittamisen jälkeen, joko suhteessa toimintaa ohjaavaan ennakkovalvontanormiin tai sitten itsenäisenä asiana, jos toimintaa ei ole ennen sen aloittamista kontrolloitu yksittäistapauksellisessa ennakkovalvonnassa. Jälkivalvonnan perustana ajatellaan olevan lainsäädännössä asetetut tai siihen perustuvat velvoitteet ja kiellot, jolloin jälkivalvonta osittain täydentää ennakkovalvontakeinoja (Nyholm, 2015).

Jälkivalvonnassa, jota kutsutaan myös laillisuusvalvonnaksi, varmistetaan että toiminnanharjoittajat toimivat ympäristönsuojelulain, jätelain ja myönnetyn ympäristöluvan mukaisesti.

Valvonnassa käytettäviä valvontamenetelmiä ja -toimenpiteitä ovat muun muassa toiminnanharjoittajien laatimien asiakirjojen sisällön arviointi, laite-, laitos- ja maastotarkastukset, tarkkailu- ja seurantatulosten sekä ympäristövaikutusten seuraaminen, ympäristönäytteiden ottaminen ja analysointi sekä henkilöstön ja haitankärsijöiden haastattelut. Lisäksi valvontaa luetaan kuuluvaksi valvottavaa toimintaan koskevien yleisöilmoitusten käsittely.

Jos toiminta on lainvastaista, valvojan velvollisuus on puuttua epäkohtiin hallinnollisilla ja/tai oikeudellisilla toimenpiteillä.

Ympäristönsuojelulain 175 §:n nojalla valvontaviranomainen voi rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi

- 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;
- 2) määrätä 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta;
- 3) määrätä toiminnanharjoittajan riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua aihetta epäillä toiminnasta aiheutuvan tämän lain vastaista ympäristön pilaantumista.

Luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupa-
viranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Ympäristönsuojelulain 179 §:n nojalla viranomaisella on toimivaltaa lainvastaisen menettelyn johdosta. Jos ympäristönsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely ja ryhdyttävä toimiin 175 ja 176 §:ssä tarkoitetun hallintopakkoasian vireille saattamiseksi. Valvontaviranomaisen on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.

***Valvontaviranomaisten vastuunjako luvanvaraisten, ilmoituksen-
varaisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnassa***

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 23 §:n mukaan ympäristönsuojelulain yleisiä valvontaviranomaisia ovat Lupa- ja valvontavirasto (entinen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) valtion valvontaviranomaisena ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Ympäristönsuojelulain 189 §:n mukaan vastuu luvanvaraisen ja ilmoituksenvaraisen toiminnan 168 ja 169 §:n mukaisesta valvonnasta kuuluu Lupa- ja valvontavirastolle (entiset ELY-keskukset 31.12.2025 saakka), jos toiminnan ympäristöluvan myöntää tai ilmoituspäätöksen tekee Lupa- ja valvontavirasto (entiset Aluehallintovirastot 31.12.2025 saakka), ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos se myöntää toiminnan ympäristöluvan tai tekee ilmoituspäätöksen.

Koska Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto (nykyisin Lupa- ja valvontavirasto) on myöntänyt Metsä Fibre Oy biotuotetehtaalle ympäristöluvat, on vastuu ja toimivalta tehtaan ympäristölupien valvonnasta myös Lupa- ja valvontavirastolla, ei Kemin kaupungilla.

Biotuotetehtaan valvontaviranomaisena toimi 31.12.2025 saakka siis Lapin ELY-keskus, ei Kemin kaupunki tai kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (lupajaosto).

Muuta huomiotavaa:

Tämä asia on saatettu myös ympäristölautakunnan tietoon 20.01.2026 pidetyssä kokouksessa kohdassa "Saapuneet kirjeet", vaikka ympäristölautakunta ei toimi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena.

Liitteenä on Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston (PSAVI) lupa-päätöksestä nro 164/2020 otettu ote, josta käy kokonaisuutena esille Kemin kaupungin, Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ja Kemin kaupungin kaavoitusviranomaisen antama lausunto PSAVI:lle koskien Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtaan ympäristö- ja vesitalous-lupahakemusta.

Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston lupapäätös nro 164/2020 on nähtävillä kokonaisuutena Lupa- ja valvontaviraston ympäristöasioiden tietopalvelussa osoitteessa: ytietopalvelu.lvv.fi/fi-FI.

Lupa- ja valvontavirastosta saa tietoa Internet-osoitteesta: lvv.fi.

Metsä Fibre Kemin biotuotetehtaan ja Metsä Group Kemin kartonkitehtaan ympäristömeluraportit ovat yhtiön Internet-sivulla (www.metsagroup.fi) kohdassa "Ympäristöasiat Kemin biotuotetehtaalla".

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Risto Pöykiö

Päätösehdotus

Lupajaosto, joka toimii Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena, toteaa sähköpostin lähettäjälle edellä kuvatun lisäksi vielä seuraavaa:

Lupajaoston näkemyksen mukaan Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtas toimii sille annettujen ympäristölupien mukaisesti.

Kemin kaupungilla (kaupunginhallitus) tai lupajaostolla ei ole ympäristönsuojelulaissa (527/2014) annettua toimivaltaa Teidän sähköpostissanne esittämienne asioiden ratkaisemiseksi.

Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto on edellä mainituissa ympäristölupapäätöksissä antanut Metsä Fibre Oy Kemin biotuotetehtaalle määräyksiä mm. päästöjen rajoittamisen ja seurannan osalta. Tätä päätäntävaltaa ei Kemin kaupungilla (kaupunginhallitus) tai Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella (lupajaosto) ole.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan Lupa- ja valvontaviraston on pyydettävä ympäristölupahakemuksesta aina kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen (Kemissä lupajaosto) lausunto. Sen lisäksi mitä tuon lain 42 §:n 1 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontaviraston on pyydettävä lausunto hakemuksessa tarkoitetun toiminnan sijaintikunnalta ja tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta. Kunnan lausunnon antaa yleensä kunnanhallitus / kaupunginhallitus.

Kemin kaupungin (kaupunginhallitus) ja kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen (lupajaosto) toimivalta Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtaan toimintaan ja sen ympäristövaikutuksiin rajoittuu ainoastaan siis ns. ennakkovalvontaan. Ennakkovalvonta tarkoittaa sitä, että kaupunginhallitus ja lupajaosto antavat Lupa- ja valvontavirastolle vireille tulevista ympäristölupahakemuksista vain lausunnot, monien muiden lausunnonantajien tapaan. Näin meneteltiin myös Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtaan osalta.

Kemin kaupunki (kaupunginhallitus) ja lupajaosto pyrkivät lausunnoissa tuomaan esille parhaalla mahdollisella tavalla näkemyksiä luvanvaraisten hankkeiden ympäristövaikutuksista, samoin kuin päästöjen tarkkailusta,

ovat ne sitten savukaasupäästöjä ilmaan, jätevesipäästöjä vesistöön, jätteiden käsittelyä tai meluvaikutuksia. Lupajaosto käyttää ennakkovalvonnassa täten osaltaan sille ympäristönsuojelulain 22 §:ssä säädettyä yleisen edun puhevaltaa.

Kun Metsä Fibre Oy:n Kemin Biotuotetehtaan ympäristölupahakemus oli aikanaan kuulutuksessa (27.5. - 3.7.2020), Kemin kaupunki (kaupunginhallitus) ja kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (lupajaosto) toivat lausunnoissaan Pohjois-Suomen Aluehallintovirastolle esille, että biotuotetehtaan rakentamisen myötä äänimaisema tulee muuttumaan Metsä Fibre Oy:n tehdasintegraatin ympäristössä.

Kaupunginhallitus ja lupajaosto toivat lausunnoissa voimakkaasti esille meluntorjuntatoimenpiteiden tärkeyden mm. rakenteellisin toimin (meluvallit, meluaidat) ja esittivät lausunnoissa, että ympäristöluvassa tehtaan toiminnoista aiheutuva päivä- ja yöaikainen melu tulisi määrätä olemaan alle ohjearvojen (Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 993/1992). Kaupunki ja lupajaosto toivat lausunnossaan esille myös tarpeen melumittauksille ja niiden uusimisesta määräajoin, jotta tehtaan toimiessa sen aiheuttama todellinen melutaso voidaan mittauksin todentaa, eikä vain mallintaa.

Kaupungin ja lupajaoston lausunnossaan esittämät näkemykset melun osalta tulivat hyväksytyksi Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston ympäristölupapäätöksessä merkittävilta osin.

Ympäristönsuojelun jälkivalvonta on valvontaa, jolla varmistetaan, että ympäristön pilaantumista aiheuttavaa toimintaa harjoittavat noudattavat ympäristölupansa ehtoja ja muita lakisääteisiä velvoitteita.

Jälkivalvonta Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtaan osalta on Lupa- ja valvontaviraston (entiset ELY-keskukset) vastuulla ja sillä on jälkivalvontaan liittyvien toimenpiteiden osalta ympäristönsuojelulaissa annettu toimivaltaa. Kemin kaupungilla (kaupunginhallitus) tai kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella (lupajaosto) ei tätä toimivaltaa ole.

Kaiken tässä vastineessa esittämämme perusteella pyydämme Teitä vastaisuudessa osoittamaan Metsä Fibre Oy Kemin Biotuotetehtasta koskevat valitukset Lupa- ja valvontavirastolle.

VIITTEET:

Nyholm, Elina (2015): Jälkivalvonta ympäristönsuojelulaissa. Tutkimus ympäristönsuojelulain jälkivalvontasäännösten soveltamisalojen rajautumisesta. Väitöskirja, Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta.

Nylund, Erika (2020): Ympäristöluvan muuttaminen valvontaviranomaisen aloitteesta. Pro gradu-tutkielma, Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta.

Päätös